

**Областной этап Всероссийской олимпиады школьников
по татарскому языку и литературе для общеобразовательных
организаций с обучением на русском языке (для изучающих
татарский язык) 2021-2022 учебный год
7-8 классы**

**Максимальный общий балл –
Время выполнения – 180 минут**

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә укучылар өчен
татар теленнән һәм әдәбиятыннан үткәрелә торган 7 - 8 -нчы сыйныфлары
өчен Бөтенроссия олимпиадасының өлкә этабы биремнәре.**

2 тур

Укучының исеме, фамилиясе (фамилия, имя учащегося)

Мәктәпнең тулы язылышы (школа) _____

Район _____

Участникам предлагаются задания, требующие выбора верных ответов из всех возможных. Максимальное количество баллов, которое можно набрать определяется из расчета: 2 балла за каждое верное задание в I и II части и 20 баллов в III части.

Максимальный балл – 20

2

	_____ укымыйм; _____ ял итмисез;		
7	Боерык фиғыль кeргән мәкальнe билгеләгeз. (Укажитe пословицу, гдe глагол стоит в повелительном наклонении): а) Вакыт – акча, кадерен белмәсән кача. б) Белем беләккә көч бирә. в) Бәхетне юлдан эзләмә, белемнән эзлә. г) Акыллы өйрәнер, ахмак өйрәтер.	2	
8	Кайсы фразеологизмның мәгънәсә туры килми? (Какой фразеологизм не соответствует своему значению). а) телгә килү — сөйли башлау б) телгә килү — аңга килү; в) телгә килү — ызгышу; г) телгә килү – уртақ фикергә килү.	2	
9	Кайсы жөмләдә тартым кушымчаларына караган стилистик хата бар? (В каком предложении есть стилистическая ошибка?) а) .Алар китапханәгә киттеләр. б) Минем күлмәгем яңа. в) Синекә этиең килгән. г) Аның апасы тырыш.	2	
10	Жөмләдә ничә грамматик нигез бар? (Сколько грамматических основ у данного предложения?) Ул көнне без әнибез алдында үзенә күрә исәп-хисап тотабыз, аның гомере буе безгә күрсәткән яхшылыкларына яхшылык белән җавап бирергә тырышабыз. а) бер; б) ике; в) өч; г) дүрт;	2	
	Барлығы (всего):	20	

Председатель жюри: _____

Члены жюри: 1. _____

2. _____

Часть II. Татар әдәбиятынан сораулар һәм биремнәр
(Вопросы и задания по татарской литературе) 2021-2022 учебный год

Максимальный балл: 22

№ п/п	Биремнәрнең эчтәлеге (содержание)	Биремгә тиешле максималь балл (к-во баллов)	Факт буенча балл саны (сумма фактических баллов)
1	<p>“Исемдә калганнар” әсәренең төп герое: (Назовите главного героя произведения “Что я помню”)</p> <p>а) Мөхәммәтгариф; б) Муса; в) Габдулла; г) Сәгъди;</p>	2	
2	<p>Һ.Такташның “Мәхәббәт тәүбәсе” поэмасында лирик герой өчен яшьлек... (В произведении Х. Такташа молодость – это...)</p> <p>а) кыска; б) озын; в) билгесез; г) матур;</p>	2	
3	<p>Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт” хикәятенә кайсы жөмләсен тормыш кагыйдәсе итеп алырга мөмкин? Сайлаган жөмләнең астына сыз. (Какие строки рассказа Габдуллы Тукая “Весёлый шакирд” можно взять за правило жизни? Подчеркни).</p> <p>- Әйдәле, Акбай! Өйрән син, арт аягың берлә тор; Аума, аума! туп-туры тор, төз утыр, яхшы утыр!</p> <p>- Ник газәпләйсең болай син, мин әле кечкенә; Мин туганга тик ике айлап булыр, я өч кенә. Юк, кирәкми, мин өйрәнмим, минем уйныйсым килә; Шул болыннарда ятасым, шунда ауныйсым килә.</p> <p>- Ах, юләр мәзәмай! Тырыш яшьләй, - зурайгач җайсыз ул; Картаеп каткач буыннар, эш белү уңайсыз ул!</p>	2	
4	<p>Л. Толстойның “Алмагачлар” хикәясе Муса Җәлилнең нинди шигырен исегезгә төшерә? (Какое произведение М. Джалиля он напоминает рассказ Л. Толстого “Яблоня”?)</p> <p>Бер карт алмагачлар утыртып йөри икән.</p> <p>- Ул алмагачлар сиңа нигә? Аларның алма биргәннен бик озак көтәргә кирәк бит, сиңа барыбер аларны ашарга туры килмәс,- дигәннәр аңа.</p> <p>- мин ашамасам, башкалар ашарлар, миңа рәхмәт әйтерләр, - дигән карт.</p> <p>а) Чәчәкләр; б) Бөрлегән; в) Бакчачы;</p>	2	

5	<p>Баллада турында дөрес жавапны билгеләгез. (Найдите верное утверждение о балладе.)</p> <p>а) Баллада ул – әкият; б) балладаларда төп герой солдат була; в) балладаларда табигать күренешләре, әйберләр жанландырып бирелә; г) Балладаларда , әкияттәге шикелле, тылсым элементлары да була;</p>	2	
6	<p>Бирелгән мәзәктә “карау”сүзен ярлы кеше тапкыр жавап бирү өчен нинди мәгънәдә кулланган? (В каком значении использовано слово “Карау” - “смотреть” в данной басне?)</p> <p>Ике туганның берсе бик бай, икечесе ярлырак икән. Ярлысыннан сораганнар: -Агаң сине яхшы карыймы? - дигәннәр. -Урамда очраганда һаман карап-карап китә,- дип жавап биргән ярлы.</p> <p>а) күз белән карау; б) тәрбияләү; в) үрнәк алу;</p>	2	
7	<p>Әнисе Сасна авылына кияүгә киткәч, Тукай кем “тәрбиясендә” кала? (Когда выдадут замуж в деревню Сасну, кто воспитывает Г. Тукая?)</p> <p>а) Сажидә; б) Газизә; в) Шәрифә; г)Зөһрә;</p>	2	
8	<p>Бу әсәр нинди жанрда язылган? (В каком жанре написано данное произведение?)</p> <p>Ябалак</p> <p>Ябалак чыпчыкны тотты, ди. Чыпчык ябалактан сорады, ди. -Үлгәнче синең исеменче белеп калыймчы, син кем буласың? - дип әйтте, ди. Ябалак авызын зур ачып: - Ябалак! - дип кычкырган иде ди, чыпчык чыкты да ычкынды, ди. -Аһ! - дип әйтте, ди ябалак,- авызымны ачмыйча, “ябәләк” дип кенә әйтсә калган, ул чагында ычкына алмаган булыр иде, - дип әйтте, ди.</p> <p>а) әкият; б) мәсәл; в) бәет; г) хикәя;</p>	2	
9	<p>Түбәндәге шигырь юллары Г. Тукайных кайсы әсәреннән? (Из какого произведения Г. Тукая данный отрывок?)</p> <p>Жәй көне: эссе һавада мин суда коенам, йөзәм, Чәчрәтәм, уйныйм, чумам, башым белән суны сөзәм. Шул рәвешчә бер сәгать ярым кадәр уйнагач, Инде шаять, бер сәгатьсез тирләмәм дип уйлагач,</p>	2	

	<p>Йөгереп чыктым судан, тиз-тиз киендем өс-башым; Куркам үзем әллә нидән, юк янымда юлдашым.</p> <p>а) Шүрәле; б) Пар ат; в) Су анасы;</p>		
10	<p>Бирелгән шигырь юлларыннан метафораларны табып астына сызыгыз. (Подчеркните метафоры в данных строчках)</p> <p>а) Сары яфрак – моңлы хатыдыр көзнең, Ул – хәбәрдер... Жил, яфракны ник өздең?</p> <p>б) Тау астына ак томаннар кунган Кышка күренмидер су юлы.</p> <p>в) Агач төпләренә гөмбә тезеп, Урам буйлап алтын көз йөри.</p>	2	
	Барлығы:	20	

Часть III
Максимальный балл –20

Татар теле һәм әдәбияты буенча 2021/2022 уку елынң
7 - 8-нче сыйныфлары өчен Бөтенроссия олимпиадасының өлкә этабы
1 тур

Ижади эш. Сораулар тулы җавап языгыз

Тәрбияле песи.
(Литва халык әкиятә)

Беркөнне ишегалдына бер Чыпчык очып төшкән һәм бодай чүпли башлаган, ди. Чыпчык, сикерә-сикерә, бодай чүпли, ә хәйләкәр Песи күзәтеп тора икән. Песи карап - карап торган да, сикереп, Чыпчыкны эләктереп алган. Менә хәзер рәхрәтләнеп ашыйм, - дип мырлый икән.

- Нишлисез, әфәндем? Мине чынлап та ашамакчы буласызмы? – дип Чыркылдаган Чыпчык.

- Әлбәттә, ашыйм. Хәзер кабам да йотам! – дигән Песи.

- Оятыгыз бармы сезнең, әфәндем? – дип чыркылдаган Чыпчык. – Юынмыйча кем ашарга утыра инде? Хужагызның юынмыйча ашаганын күргәнгез бармы?

- Дәрәс инде, - дип, Песи тәпие белән битен юа башлаган. Чыпчык очкан да киткән. Песиниң моңа бик ачуы килгән.

Болай булмый бу. Бүтән мине алдый алмассың! – дигән. – Кешеләр ничек телиләр, шулай эшләсеннәр, ә мин башта ашыйм, аннан соң гына битемне юам. Шул көннән башлап песиләр битләрен ашап туйгач кына юа башлаганнар, ди.

Сорауларга тулы җавап языгыз.

1. Чыпчык нәрсә чүпләгән? _____

2. Чыпчыкны нәрсә эләктереп алган? _____

3. Нәрсәгә Песи ачуланган? _____

4. Песи нинди нәтиҗә ясаган? _____

5. Чыпчык образына үзеңнең фикереңне яз.

6. Бу Песине “тәрбияле Песи” дип әйтеп буламы?

Председатель жюри: _____

Члены жюри: 1. _____

2. _____